□६□□□ - □□ :□□□□ि□□□

□ष्ठ□□□□

□स□□□□ '□□□्'□□□□□□ '□□□□'शब्दको निमाण भएको हो।'□□□□' □□□□□□ □□ बोल्नु वा भन्नु भन्ने हुन्छ। यसमा अस्तित्व बोधक 'टाप' (□) प्रत□□ □□□□बनेको '□□□□' □ब□□□□□ □न्ने□□□ ि□□□□□ □□ □□ अथमा जे बोलिन्छ त्यो भाषा हो। यस्तो शाब्दिक रुपमा मानवीय बोलीका रुपमा भाषालाई चिनाउन सकिन्छ। □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□६□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□६□□□□□ भाषा भनिदैन। अथात खासगरी स्वर र व्यञ्जनवण जस्ता ध्वनिहरू स्पष्ट □त्य□□□ सक्ने □□□ □□न□□ उच्चारित आवाजलाई □□त्र □□□□ □□□न□□

□□□□□□ □ब्दको महत्वपूण स्थान हुन्छ। शब्द अथपूण एकाइ हो। एक वा एकभन्दा बढी अक्षर मिलि बनेको स्वतन्त्र रूपमा प्रयोग हुन सक्ने □□□□ □□□□□□□ □ब□ □□□न□ □ □□ रुपिम भन्दा माथिल्लो पदावली भन्दा सानो □□□□□ □□□□ □□□□□, □□□□, □□□,□□□ आदि स्वतन्त्र रुपमा प्रयोग हुने □□□□ □□क□□□ प्र□□□ हु□ सक्ने □ब□□□□ □□ □□□ □□□न□□ □□□□□□ □□□□□□ □ब□□ण□□□ हुन□। त्यही निश्चित शब्दभण्डार□□त्र □□□□ □ब□□रू□□ □□□□□ □ि□□□□□□□□□□□ □ब□□□ □□□न□□

□□□□□□ ज्ञ□□ □□□ □□ नेपाली साहित्यको विभिन्न विधाको अध्ययनबाट □म□□ □□ □□□□□ □□ विधाको प्रभावकारी अध्ययन गनका लागी □ब□ ज्ञ□□□□ आवश्यकता पदछ। शब्द सबै विधा निमाणको आधार तत्व हो। त्यसैले शब्द बन्ने □ि□□□, शब्दका स्रोत र तिनले गन काय वा कोशी□ अथका अतिरिक्त व्याकरणिक अथसमेत विचार गरी शब्दको वर्गीकरण गरिन्छ□ □□□□□ □ब□ □ण□□□□□ श्रो□□, □□□□, रू□□□□, कायका आधारमा शब्दलाई वर्गीकरण गरिएको □□□न□□

यस शोधपत्रको शीषक नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय पाठ्यक्रम □□□□□ □न्द्र □□□□ि□□□ □क्त□□द्व□□□ □□.□.□□□□ □□ प्र□□□□ □क्षा □को नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तकमा रहेका □□□न□ □ □□□ □□□□□□ प्र□क्त □त□□् □ब□□□ विश्लेषण □□□□ □□

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय □□□□ □हु□□□ क्याम्पस ने□□□□ □□क्ष□ □□□□□ □न्□□□ स्नातकोतर □□ एम.एड.□□स्त्रे□ □□□□ □□ठ्य□□ □□□□□ □□क्ष□ □□□ □□ प्र□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□

□□स□□ □□□□

नेपाली भाषामा विभिन्न स्रोतबाट विभिन्न प्रकारका शब्दहरु आएका छन्। शब्द □□□ □□□□□□ □ध्□यन गन सकिदैन। नेपाली भाषामा शब□□□ □ □□ □□त्□□□ स्थान रहेको हुन्छ। नेपाली पाठ्यपुस्तकमा तल्लो कक्षादेखि माथिल्लो कक्षासम्म प्रयोग गरिएका धेरै प्रकारका शब्दहरु रहेका छन्। प्रयोग गरेका शब्दहरु विद्यार्थीको स्तर र क्षमताअनुसार वृद्धि गद लैजानुपन हुन्छ। शब्दको अथ र □□त्□□ □□□□र नगरी लेखेका पाठ्यपुस्तकहरु उपयुक्त नहुन पनि □क□□□ □□ □ध्□□□□□ कक्षा छ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा निबन्ध तथा कथा विधालाई आधार बनाई त्यस विधामा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□रू□□ निम्न □□□□□ □□स□□□□ रु□□□ □□□ □ध्□□□ □□□□□□ □□□:

□) □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□ □□ठ्यपुस्तकको कथा र निबन्ध विधामा □□स□□ □त्□□ □ब□□रु □□□□ □□□?

□) उक्त □ब□ स्रो□, बनोट र कायका आधारमा कस्ता छन् ?

□) उक्त शब्दको आवृत्तिको अवस्था कस्तो छ ?

□ध्□□□□□ □द्देश्□□रू□

प्रस्तुत□ध्□□□ निम्न □द्देश्□□रु□□ □□न्द्रि□ □□□□ □:

□) □क्ष □□□ □□□□□ भाषा पाठ्यपुस्तकको निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको पहिचान गनु।

□) उक्त □ब□ स्रो□, बनोट र कायका आधारमा विश्लेषण गनु।

□) उक्त □ब□□□ □□□त्ति□□ □□स□□ □त्त□ □□□□□□

अध्ययनको औचित्य र महत्वः

निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□□□□ औचित्य हो।शब्द एक अथपूण एकाइ हो। नेपाली भाषामा तत्सम् □ब□ले महत्वपूण स्थान ओगटेको पाइन्छ। यस्ता शब्दहरुले सोझै पनि अथ प्रदान

□□ □ □□□□ निमाणमा पनि केन्द्रीय भूमिका निवाह गन हुनाले यसको □६□□□□□ □□□त□ □□□□ प्रकाश पान सकिन्छ □

भाषामा स्वतन्त्र रुपमा प्रयोग हुन सक्ने अथयुक्त भाषिक एकाइलाई शब्द □□□न□ । शब्द एक्लै पनि अथपूण भई आउन सक्ने र वाक्यमा पनि अथपूण □्□□□प्र□□□ हु□हु□□□□□□□□ प्र□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□न□□ □□□ □ब□□रु□□□ □□□□ महत्व दिन सकिदैन। त्यसैले शब्दहरूको छनौट र स्तरणमा भाषा पाठ्यपुस्तक जस्तो महत्वपूण सामग्रीलाई ज्यादै सतकता □ड्□□ □□□□□ □ □□□□□ अपनाइ विद्यार्थीहरूको उमेर, स□□ ,रु□□ □ क्ष□□□ □ि□ पक्षहरुलाई विचार गरी पाठ्यक्रम निमाता पाठ्यपुस्तक लेखकहरुले उपयो□□□ ल्याउनुपन भएकाले तत्सम् शब्दको महत्व र कतिपय शब्दहरु समयको गतिसँगै □□ □□□ □ड्□□ □□□□□ □□□न□ □

□क्ष□ □ □□ □□□□ □□□□ि□□ □□□□□ □□□□ □□ठ्य□स□□ □□□□□□□ □□□न□ □ □□□ □□□□□□ प्र□क्त □त□् शब्दहरूमा विद्यार्थीको क्षमता पहिल्याउन पाठ्यपुस्तकका □□□□ □□□□□ ब□□□□□□□ □ब□□रू□□□ स्रो□, □□□□ □ □□□□□ □□□□□□ छुट्याइएको हुनाले स्रोतका आधारमा मौलिक शब्द अन्तगत तत्सम् □ब□ □□□ □ निबन्ध विधामा अध्ययन विश्लेषण गरी वग व्युत्पत्ति अथलाई विद्यार्थीहरूको स□□, क्ष□□□ □ □□□□□द्धि लाई ६□□□□□ □□□□ □□क्षण गनु यस □□□□□□□□ □□□त□ □□□□□ □ □

□६□□□□□ □□□□□

प्रस्तुत शोधपत्र नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय पाठ्यक्रम विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुर द्वारा वि.□.□□□□ मा प्रकाशित कक्षा □ □□ □□□□□ □□□□ □□ठ्य□स□□ □□त्र□□ □□□न□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □त□□□ शब्दहरूको खोजी गन कायमा □न्द्रि□ □□□□ □□□□□□□□□ □न□ □क्ष□रू □□ □६□□□ □□ □□□□ हु□□ □

□□ि□□□□□ □□ /□□□□□□□

प्रस्तुत अनुसन्धानमा प्रयोग भएका पारिभाषिक पद तथा पदावली यसप्रकार □□□□ □□□:

□□□□ □□ठ्य□स□□ □□□□ □□□□□ □□क्ष□ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय पाठ्यक्रम विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरद्व□□□ □□.□.□□□□ □□ प्र□□□□□ □क्ष□ ६को नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तक भित्रका निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□रू □□□□ □□□□

□□□□त्र□□ रू□□□□□

प्रस□□ □□□□त्र□□□ □म□□ □ □□□□□□□ विभाजन गरी अध्ययन गरिएको छः
□६□□□ □□- □□□□□□□□
□६□□□ □□- पूवकायको समीक्षा तथा सैद्धान्तिक/ धारणात्मक □□□□□
□६□□□□□□- □६□□□□ □□□□
□६□□□ □□□ - □□□□□□ व्या□ख□□ □□श्ले□□
□६□□□ □□□ - □□ष□□ □□□ □□□□
सन्दभ □□□
□□□□□ष्ट(व्या□क्ते□त्त □□□□)

□ध□□□- दुई :पूवकायको समीक्षा तथा धारणात्मक □□□□□

पूवकायको समीक्षाः

□□□□□ □□□□□ □रु□□□् गनु पूव सो क्षेत्रसँग सम्बन्धित रहेर के-□स□□ □□□ अनुसन्धान रहेका छन् भनी जानकारी प्राप्त गन शोधकताले पूवकायको समीक्षा गनु पदछ।भाषा सिकाइमा शब्दको प्रमुख स्थान रहेको हुन्छ। शब्दबाट हरेक कुराको आशय प्रकट हुने गदछ। भाषाको जीवन □□□□ □□□ब□ □□□ □ब□ भाषाको मेरुदण्ड भएकोले यस बारेमा व्यापक चचा परिचचा एवं अध्ययन अनुसन्धान गनु आवश्यक छ। आफूले गरेका अनुसन्धानलाई उद्देश्यमूलक र प्र□□□□□□□ □□□□□□पूव शोधकताले भाषिक शोध अनुसन्धानको विषय माफत □□द्य□र्था पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक□□□ □- कस्ता उपलब्धि प्रदान गन सक्छन् भन्ने सन्दभमा ती स्रोतको समीक्षा हुनु जरुरी छ।शब्दको अध्ययन शब्दभण्डार को अध्ययन भित्र पन हुँदा शब्दभण्डार को अध्ययनसँगै यस क्षेत्रमा पनि भएका अनुसन्धानलाई निम्नअनुसार उल्लेख गरिन्छः

□ड्□□ (□□□□)द्व□□□ □क्ष□ □□ □□ □□□□□□□□ □□ठ्य□स□□□□□ □□□ □□□□□□ प्र□क्त □त□□् □ब□□□ □□श्ले□□ □□□□□□ □□□ □□□ □ि□□□□ □□ □क्त □□□ □त्रे.□□. □□क्ष□□□स्त्र □□्□□□ □न्□□□ □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□ □□□□ □हु□□□ क□म्□□ □□□□□, □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□□ स्नातकोतर □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ठ्य □□क्ष□ □□□ □□ठ्य□□□□ प्रयोजनाथ तयार पारिएको छ। यसमा □□□ष्ठ □□्ख□□ □ □□□ □□□□□□ □□□□□ □क्त □□□□त्र□□ □□□□ □ □□ □□□□ि□□□, □□□□ □□□□ □□□□□ सैद्धान्तिक स□रू□, □□□□ □□□□□ □ब□ □ □□□□ □□ि□□□, □□□□ □ □□ □त□□् □ब□□□ अध्ययन विश्लेषण र एकाई पाँचमा निष्कष र सुझाव रहेका छन्। उक्त शोधका □□स□□मा कथाको सैद्धान्तिक स्वरूप के□स□□ □ ?□□□ □□□□ □□ठ्य□स□□□□ □□□ □□□□□□ □-कस्ता तत्सम् शब्द हरु रहेका छन् ?स्रोतका दृष्टिले शब्दहरुलाई □□ □□□□ □□ि□□□ □□ □ि□न□?□□□□□□ □क्ष□ □□ □□ □□□□□□□□ पाठ्यपुस्तकको कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दको विश्लेषणमा केन्द्रित रहेको छ।कथाको सैद्धान्तिक स्वरुपको चचा गनुको साथै स्रोतका दृष्टिले पनि शब्दहरूको वर्गीकरण गरिएको कुरा केन्द्रित रहेको छ । □□□त□□ प्र□□□□□ □□ □□□□□ □□श्ले□□ □ □□ठ्य□स□□□□□□□ □□□□ प्र□□□ □ि□□□□ □□□□□□

जनसंख्या कक्षा □□ को सबैको नेपाली पाठ्यपुस्तकमा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□रू □□□□□ रु□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□मा विश्लेषण विधिमा गरिएका छन्। यसअघि ध्यानमा प्राथमिक श्रोत्र, द्वितीय श्रोतबाट सामग्री सङ्कलन गरिएको □□□□ □ध□□□□□□ प्र□□□□□ □□ □द्वि□□□□ स्रो□□□□ □□□ग्री प्र□□□ □रि□□□□ □ भने साधन निमाण शब्दबाट गरिएको छ □ तथ्याङ्कको प्रस्तुती व्याख्या □□श्ले□□ □□□□□□□□ □रि□□□□ □ । यो शोधको निष्कष कथाको सैद्धान्तिक स्वरूप अन्तगत कथाको अथ र तात्पय प्रष्ट रहेको छ। यस शोधमा कक्षा ११□□ सबैको नेपाली पाठ्यपुस्तकको कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको विश्लेषण □□□□ □ □□□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □क्षा □ □□ □□□□□ □□□□ □□ठ्य□स□□□□ □□□ □ □□□□न्□ □□□□□□ प्र□क्त □त□□□□ब□□□ □□श्ले□□ □रि□□□ □□□□□□त□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ यसको सम्बन्ध र भाषामा भिन्नता हुनेछ।

बस्नेत (□□□□) द्वा□□ स्नातक प्रथम वष अनिवाय नेपाली विषयको □□ठ्य□□□□ □□□□□ष्ट □त□□ □ब□□□ □ध□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □रि□□□□ □□ □क्त □□□ त्रि.□□. □□क्षा□शास्त्र सङ्काय □न्□□□, □□□□□ □□□□ □□क्षा □□□□□, □□□□ □हु□□□ क□□म्□□ □□□□□ , □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□□□ स्नातकोतर □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□क्षा□□□□ □□ठ्य□□□□ प्र□□□□□□ □□□□ □□रि□□□□ □ □ □□ □ष्ठ □ङ्ख□□ □ □ □□□□□□ □□□□□ □क्त □□□□त्र□□ □□□□ □ □□ □रि□□□, □□□□ □ मा पूवकायको समिक्षा □□□ □□□□□त□□ □□□□□, □□□□ □□□□□ □ध□□□ □□□□, □□□□ □ □□ □ब□□□ □रि□□□, वर्गीकरण र तत्सम् □ब□□□ □□श्ले□□, □□□□ □□□□□ □□ष□□ □ □□□□ □□□□ □□□ उक्त शोधका समस्या शब्दको वर्गीकरण र तत्सम् □ब□□□ □क्षिप्त परिचय कसरी दिन सकिन्छ। कथा विधामा उपसग र प्रत्यय शब्द हरु के कस्ता □□□□ □□□?कथा विधामा समाज र द्वित्व शब्द हरु के-□स□□ □□□□ □□□?□न्ने□ कुराहरु प्रष्ट पारिएको छ। शोध तत्सम् □ब□□□ □□रि□□□ □ □ब□□रु□□ □□क्षिप्त □रि□□□ □□□क्षकथा विधामा उपसग र प्रत्यय शब्दहरूको निमाण प्रक्रिया पहिचान गनु र कथा विधामा समस्या द्वित्व शब्दहरूको निमाण प्रक्रिया पहिचान गनु भन्ने □द्देश□□□ केन्द्रित रहेका □□□□□□त□□ प्र□□□□□ □□ □□□□□ □स□□□□□□□ □□□□ □ □□श्ले□□ □□□□□□ प्र□□□ □रि□□□□ □□□□□□□ □□सङ्ख्या स्नातक □□ प्रथम बषको अनिवाय नेपाली विषयको पाठ्यांश अन्तगत कथा विधामा प्रयुक्त □त□□ शब्दहरु □□□□□□ रु□□□ □□□□ □□□ □□ □ध□□□□□ प्र□□□□□ श्रो□□□□

सामग्री सङ्कलन गरिएको छ। यस अध्ययनमा प्राथमिक र द्वितीय स्रोतका सामग्री उपयोग गरिएको छ भने साधन निमाण शब्दहरुबाट गरिएका छन।तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषण □□□□□□□□□ □ि□□□□ □ □□□ □□□□□ □□ष□□, शब्दको परिचय र शब्दको वर्गीकरण□□ □ □□□□□ प्रष्ट □□ि□□□□ □□□□ □□□□□ □स□□□□□□□□ □□□□ □ विश्लेषण □□□□□□ □द□□□ □ि□□□□ □ □□□ मैले गन लागेको यस शोधमा पाठ्यपुस्तक विधि र विश्लेषण □□□□ □ि□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□ □□ठ्य□स□□□□ □त□् □ब□□□ □□श्ले□□ □□□□ □□□□□□ तल्लो तहका विद्यार्थीहरुलाई उपयोगी भएकोले यस आधारमा यी दुई शोधको सम्बन्ध र तहमा भिन्नता रहनेछ ।

□□□□□ (□□□□) द्व□□□ □क्ष□ □□ को सबैको नेपाली पाठ्यपुस्तकको निबन्ध तथा कथा विधामा प्रयुक्त तत्स□् शब्दहरूको अध्ययन □□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □क्त □□□ □त्रे.□□. शिक्षाशास्त्र □ङ्□□□ □न्□□□, □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□, □□□□ □हु□□□ क□□म्□□ □□□□□, □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□□ स्नातकोतर □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□क्ष□ □□□ पाठ्यांशको प्रयोजनाथ □□□□ □□ि□□□□ □□□ □□ पृष्ठ सङ्ख्या □ □ □□□□□□ □□□□□ □क्त □□□□त्र□□ □□□□ □□□□ □□□ □ि□□□, □□□□ □ □□ निबन्धको सैद्धान्तिक स्वरूप, □□□□ □□नमा शब्द र यसको वर्गीकरण, एकाइ चारमा तत्सम् शब्दहरूको अध्ययन र विश्लेषण तथा □□□□ □ □□ □□ष□□ □ □□□□ □□□□ □□□ □क्त □□□□□ □□स□□ □□□□ □□□□□ □□ठ्य□स□□□□ □□□न्□ □□□ □□□□□□□□□ □-कस्ता तत्सम् □ब□ □□□□□□□?स्र□□□□ □ष्टि□□ □ब□□रू□□□ □□□□□□□ि□□□ □□ □ि□न्□ ? □□□न्□ □□□ □□□□□ □द्धा□न्ति□□ स्वरूप के□स□□ □□□भन्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ। शोध कक्षा □□ □□ □□□□ नेपाली पाठ्यपुस्तकको निबन्ध तथा कथा विधामा प्राप्त तत्सम् शब्दको विश्लेषण □□ ,निबन्ध कथाको सैद्धान्तिक स्वरूप चचा गनु र स्रोतका दृष्टिले शब्दहरूको □□ि□□□ □□□ □त□्□ शब्दहरू को स्वरुप पहिल्याउनु □स□□ □□□□रु □□ □द्देश□□□ केन्द्रित रहेको □□□ङ्ख□□त□□ प्र□□□□□ □□ □□□□□ □स□□□□□□□ □□□□, □□ठ्य□स□□ □□□□ □ विश्लेषणात्मक विधिको को प्रयोग गरिएको छ। यस अध्ययनमा प्राथमिक श्रोतबाट सामग्री सङ्कलन गरिएको छ। □□ □द□□□ □ प्र□□□□□ □ द्वि□□□ स्रो□□□□ □□□ग्री प्र□□□ □ि□□□□ □ □□□ साधनले निमाण शब्दहरुबाट गरिएको छ। तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषण □□□□□□□□□ □ि□□□□ □ □□□यो शोधको निष्कष निबन्धका तत्त्वहरुलाई स्पष्ट

□□□□□ □□ □□ □□□□□ □क्ष□□□को सबैको नेपाली पाठ्यपुस्तकमा निबन्ध तथा कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको विश्लेषण □ि□□□□ □ □□□□□□□□ लागेको यस शोधमा नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि □न्त्र□□□ पाठ्यक्रम विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुर द्वारा वि.□.□□□□□□ प्रकाशित कक्षा □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तक भएकाले यस पाठ्यपुस्तकमा भएका तत्सम् □ब□□रू□□ □□□□□□ □□ □ □□□□□रू□□ □म्□न्□ □ □□□□□□□ भिन्नता हुनेछ।

न्यौपाने (□□□□) द्वा□□ □क्ष□ □□□□ नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट □□□न्□ □ □□□ □□□□□□□ प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययन □□□□□□ शोधकाय गरिएको छ। उक्त □□□ □त्रि.□□. □□क्ष□शास्त्र □ङ्□□□ □न्□□□ □□□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□□□, जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरी सुनसरीबाट नेपाली □□□□ □□क्ष□ □□□□□□ स्नातकोतर □□□□□□ □□□□ □□□□ □□क्ष□ □□□ □□ठ्य□□□□ प्रयोजनाथ तयार पारिएको हो। □□ □ष्ठ सङ्ख्या □ □ □□□□□□ □□□□□□□ □क्त □□□□त्र□□ □□□□ □ □□ □□□□□ि□□□, □□□□ □□□□ □द्धा□न्□□ □□□□□□□, □□□□ □□□□□ □ब□ □ □□□□ □□ि□□□, □□□□ □ मा तत्सम् शब्दहरूको □ध□□□ □ विश्लेषण □ □□□□ □ मा निष्कष र सुझाव रहे□□ □□□क्त □□□□□ □□स□□ □क्ष□ □□ को नेपाली पाठ्यपुस्तकको कथा र निबन्ध विधामा के-□स□□ □त□□ □ब□□रू □□□□ □□□? □क्ष□ □□ को नेपाली पाठ्यपुस्तकको कथा र □□□न्□ □□□□□□ □त□□ शब्दहरू कुन कुन वग र बनोट अन्तगत पदछन् ? □स□□ कुराहरु उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरी उक्त □□□ □क्ष□□□□□ □□□□□ पाठ्यपुस्तकको निबन्ध र कथा विधामा रहेका शब्दहरूको वग पहिचान □□,□क्ष□ १०को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट कथा र निबन्ध विधामा रहेका □त□□ शब्दहरू को प्रयोगको सान्दर्भिकता केलाउनु र उक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययनका आधारमा आवश्यक सुझावहरु प्रस्तुत गनु भन्ने कुरा उद्देश्यमा केन्द्रित रहेको छ। सङ्ख्यात्मक प्र□□□□□ □□ □□□□□ □स□□□□□□□ □□□□, पाठ्यपुस्तक □□□□, □□□□ □□□□ □ विश्लेषण विधि प्रयोग गरिएको छ। यसका जनसङ्ख्या □क्ष□ □□ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट निबन्ध र कथा विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययन र नमुनाको रुपमा तत्सम् शब्दहरू हुन् । नमुना □नौट पाठ्यपुस्तक विधि र पुस्तकाल□□□ □□□□□□□ □ि□□□□ □ □
□□ □ध□□□□□□ □क्ष□ □□ □□ नेपाली पाठ्यपुस्तकलाई प्राथमिक श्रोतबाट सामग्री सङ्कलन गरिएको छ।यस अध्ययनमा प्राथमिक र द्वितीय□ स्रो□□□□

सामग्री उपयोग गरिएको छ भने साधन निमाण शब्दहरुबाट गरिएको छ। तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषण तालिकाबाट गरिएको छ। शोधको निष्कष शब्दको परिचय र शब्दको वर्गीकरणका आधारमा प्रष्ट पारिएको छ। यस शोधमा □क्ष□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकको कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययन गरिएको छ भने मैले गन लागेको यस शोधमा □□□□ □□□□□ □□क्ष□ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय पाठ्यक्रम □□□□□ □न्द्र □□□□ि□□□ □क्त□द्व□□□ □□.□□□□□□ □□□□□ प्र□□□□□ □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□□ □□□□□ □त□□् शब्दहरू को □ □□□□□ □□ □ शोधहरूको सम्बन्ध र मौलिकतामा भिन्नता रहेको छ।
□ब□□ण□□□को अध्ययनमा केन्द्रित भएर विभिन्न शोधकताले अनुसन्धान गरेको □□□□ □□□□□ □□□ □म्□ □क्ष□ □ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा समावेश भएका कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दमा केन्द्रित भएर कुनैपनि शोधकताले शोधकाय गरेको पाइएन। त्यसैले यो अध्ययन नै यस विषय क्षेत्रको पहिलो अनुसन्धान हुनेछ □

पूवकायको उपयोगिता/ कायान्वयनः

□□□□□ □□□□□ □रु□□् □□□□□ □□ क्षेत्र□□ □म्□न्□□ □-□स□□ □□□न्□□□ □□□□ □□□?ती जानकारी प्राप्त गन आवश्यक हुन्छ□ि□□□□□□□□□□ □□□□ अनुसन्धानात्मक कायले वतमान कायलाई माग निदशन दिन्छ। त्यसैले यो अनुसन्धान काय गनुपूव तत्सम् शब्दको अध्य□□ □□□□□□□ □□□त्रे.□□. □□□□□□□ □□□□ क□□म्□□ □ □□्□□□ क□□म□□□रु□□□ □□□□ सम्बन्धित वा □त□□् □ब□□□ □म्□न्□□ □□□न्□□□ □□□□ □□□□□ध्□□□□ □□□न्□□□□रु हेरेर □□□□ □ट्ट□□□□□ एम.एड.प्र□□□□□□□□□□“ □क्ष□ □ □□ □□□□□ पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट तत्सम् शब्दको अध्ययन’’निर्मला अधिकारी □क्षे□ प्र□□□□□□ □□□□ □क्ष□९□□ □□□□□ □□ठ्य□स□□□□□ □□□□□ष्ट तत्सम् शब्दहरूको □ध्□□□’’ □स□□ □□□न्□□□ □□□□ □□□ □□ □□□न्□□□ □□□ □□□□क्ष□□□ □□ट्□ □□□□□ □ □□□□□□□□ □□□□ □□□□देखिन्छ । □□□□“□क्ष□ ६□□ □□□□□ बिषयको कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□□ विश्लेषण”□□□□□□ अनुसन्धान गरिएको छ।यो अनुसन्धान यस पूव शब्दभण्डारकोअध्ययनमा □न्द्रि□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□क्ष□ ६□□ अध्ययन गन विद्यार्थीहरुका लागि शोधकायमा उपयोगी, शब्द निमाण प्रक्रिया,

ज्ञान हुनका लागि उपयोगी र शब्दवग जान्नका लागि उपयोगी हुने देखिन्छ। यो शोधकायले यस तहमा पढाउने शिक्षकका लागि पनि उपयोगी देखिन्छ। साथै यस कायलाई आगामी दिनमा अनुसन्धान काय गनहरुका लागि समेत माग निदशन □□ □□□□□□□□□□□ □□न्□ □ □□ शोधकाय यस पूव कसैले गरेको देखिएको छैन जसले गदा शोधकाय सम्पन्न गनका लागि शोध निदशक र विज्ञहरुसँग सहयोग लिदै तयार पारिएको हुनाले यो शोधकाय मौलिक हो।

□द्ध□□न्□□/ धारणात्मक □□□□□

कुनैपनि वैज्ञानिक ढङ्गबाट अनुसन्धान काय गदा त्यसपूव भएका □□□न्□□□□रु□□□ □□□, □□□न्□□□□□ □□□□□□ □□□ ,सैद्धान्तिक पक्षको ज्ञान □□□□ मात्र गनुपन हुन्छ। नियमलाई नटेको सैद्धान्तिक ज्ञानलाई नबुझी गदा त्यसअनुसन्धानले वैज्ञानिक पूणता नपाउने र व्यक्तित्व निजत्वको प्र□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □त्र □□□□□□□ क्र□□□ □ब□□□ण□□□को अध्ययन गदा नेपाली □□द्व□□ □□. □□ङ्□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ व्य□□□□, □□□□□ बृहत् शब्दकोश र नेपाली साहित्यिक रचना पुस्तकका आधारमा लिइएको छ।

[illegible]-[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] विधाका पाठहरूमा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययन गनका लागि यस शोधकायमा पाठ्यपुस्तकको कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको [illegible],शब्दवग, [illegible], [illegible] ,आवृति [illegible] विश्लेषण [illegible] विश्लेषण [illegible]

[illegible]

कुनैपनि अनुसन्धान काय तथ्य प्रमाणका आधारमा मात्र सम्पन्न गन सकिन्छ[illegible] विषयको पाठ्यक्रममा समाविष्ट कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त सबै तत्सम् [illegible] शब्द जनसङ्ख्याका रुपमा रहेका छन्।

[illegible] प्रक्रि[illegible]

अनुसन्धान काय सम्पन्न गनका लागि सबै जनसङ्ख्यालाई नमुनाका रुपमा लिएर सम्भव नहुने भएकोले विभिन्न प्रकारका जनसङ्ख्याका गुणको प्रतिनिधिको रुपमा समावेश गरी नमुना छनोट गन गरिन्छ। यस शोधका [illegible] सम्भावनायुक्त नमुना छनौट गरिएको छ।

[illegible]

[illegible] निम्न [illegible]

प्राथमिक स्रोतः

□□शोधपत्रको प्राथमिक स्रोतका रूपमा कक्षा □□□ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□□ □□□□□ □ □

□द्वि□□□□ स्रो□□□

यस शोधपत्रको द्वितीय स्रोत अन्तगत सैद्धान्तिक अध्ययनका निमित्त नेपाली व्य□□□□, □□□□□□ज्ञ□□□□ □स□□□□रु, अप्रकाशित शोधपत्र, □□क्ष□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□ अङ्गालिएको उल्लेखित स्रोतका आधारमा बिश्लेषणात्मक विधि □□□□□ □त□□् शब्दहरू□□ विश्लेषण □□□ □ध□□□ प्र□□□□□ □□□□ □□ि□□□□ □□

□थ्□□□् □□्कलन प्रक्रियाः

□□□□□ □ध□□□-□□□न□□□ □□□□□स□□□□□□□□□□□ □□□ □□ □ि□न□□ अनुसन्धान काय तथ्यमा आधारित हुने गदछ। □थ्□□□ □□ि□□ □□□□□□ □थ्□□□् □□्कलन गन निश्चित विधि र प्रक्रिया अवलम्बन गन गरिन्छ। सोधपत्र □□□□ □□□□□ □□□□ □स□□□□□□□य र क्षेत्रीय विधि मुख्य मानिन्छन्। कक्षा ६□□ □□□□□ □□□□□□ □□ठ्य□□□□ समाविष्ट कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् □ब्दहरूको अध्ययनका लागि पुस्तकाल□□□ □□□□□□□ □थ्□ङ्□ □ङ्□□□ □ि□□□□ □□ सामग्री सङ्कलन गदा पुस्तककाल□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ते□□ □□□□, पुस्तकको र पुस्तकमा कथा र निबन्ध विधामा प्रयोग भएका तत्सम्शब्दहरूको अध्ययनका □□□□ □□□□□ □□□□□ब□□□□,□□□□□ व्य□□□□□□ सहयोगमा सामग्री सङ्कलन काय सम्पन्न गरिएको छ।

□थ्□□□् विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रियाः

□□□न□□□ □□□□□ □थ्□□□् □□्□□□ □श्च□□ □थ्□□□्□□□ व्य□ख□□ □□श्ले□□ □□□ □□□श्चे□ □□□□, नियम र विधिमा रहेर गनुपन हुन्छ।□्□□□□ सामग्रीहरुलाई निगमन विधि प्रयोग गरी नेपाली व्याकरण लाई □□□□□ साहित्य रचना पुस्तक□□□ □ □□□□□ □□□□□ब□□□□□□□ □□□□□ □□□□ शब्दहरूको अथ खोज्ने, शब्दहरूको निमाण प्रक्रिया पत्ता लगाउने, □ब□□□ □ठ्य□□□,पाठ र पृष्ठ उल्लेख गन काय गरिएको छ। यसकारण कक्षा □□□ नेपाली विषयको पाठ्यांशमा समाविष्ट कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको अध्ययनका लागि निगमन विधि प्रयोग गरिएको छ □

□६□□□ – □□□: □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□ □□ठ्य□स्□□□□ □□□ □ □□□न्□ □□□□□□ प्र□क्त तत्सम् शब्दहरूको व्याख्या र विश्लेषण

□f□□□□

□क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तक नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय पाठ्यक्रम विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरद्व□□□ प्र□□□□□ □□□ □□.□.□□□□ □□□ □□□□f□□□□ □ । यस पाठ्यपुस्तकका लेखक श्री बेगेन्द्र □ब□□, श्री □□□ प्र□□□ □□□□□,श्री रामचन्द्र खनाल र श्री ज्ञानेश्वर निरौला हु□□ हुन्छ □ □□ □□ठ्य□स्□□□□ □□□□ □□□□रु □ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□प्र□□□ □□

□□□□□□ □□्ख□□ -□

क्र.□□	□□□ □□□□	□□□□	पृष्ठ सङ्ख्या
१	□□□□□□□□ □□□□	□□□□□	१
□	□□□□ □□□□	□□□	९
३	□□□□□ □स्□□□	□□□न्□	२०
४	□□□□□□□ □□□□	□□□□	३२
५	□□्□□□□□□ □म्□□ □रु□	□□□□□	४३
६	□□म्□□□ □□□□□□रू	□□□	५५
७	सम्पति भन्दा स्वास्थ्य ठूलो	□□□□□□□□	६८
८	□□□ □□□	□□□न्□	८५
९	□□□ □□□	□□□□□	९६
१०	□□□□□ f□□□	□□□	१०६
११	□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□	□□□□□	१२३
१२	□□□□ □ल□□ □□□□□	□□□□□	१३४
१३	□□ग□ □□□□ □□म्रं□	□□□□□	१४७

१४	□□□□□	□□□	१५६
१५	□□□□□ □□□	प्र□न्□	१७४
१६	□□□□□ □□	□□□	१८६

□□□□यवकित□□□□□ □□□□ □त□□ □ब□□रू□

□□□□ यवकित □क्ष□ □□□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकको दोस्रो पाठ हो। यो पाठ □ष्ठ□ □ □□ □□ □□ □□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□-□□□□□□रू□□ □□□□□ ,□□□□ □□□लाई कथाको रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ। यस कथामा पौराणिक कालका व्यक्तिहरू आश्रममा बसेर गुरुको आराधना गदथे।उक्त □□□ □□ □□□□मा पढ्न सकिने खालको रहेको छ।कथामा तत्सम्, □□□□ □ आगन्तुक शब्दहरूको समुचित प्रयोगले कथा ,□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ यवकित□□□□□ □□□ □ब□ □□□□ □□□□□□□ □त□□ शब्द जम्मा □□ रहेका छन् भने अरु तदभव र आगन्तुक शब्दहरु रहेका छन्।त्य□□□ □□□ □त□□ शब्दहरू दोहोरिएका छन्। यसरी कुमार यवकित □□□□□ □□□□ □त□□ □ब□□रू को निमाण प्रक्रिया □ब□, □ब□□□, □□□□, □□ ,□□त्ति □ □ष्ठ□ □□म्न□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ख□□ -□

□□□□यवकित

क्र. □□	□ब□	□ब□□□	□□□□	□□	□□□त्ति	□ष्ठ□ □□ख□□
१	गङ्गा	□□□	□□ □ब□	हिन्दूहरूको पवित्र नदी	५	१०
२	जङ्गल	□□□	□□ □ब□	□□□□□ रु□□□रू□□ □□□□□ □□□□	१	१०
□	□□□	□□□	□□ □ब□	□□स□□	१	१०
४	□श्र□	□□□	□+ श्र□	ि□□□□□□रू□□ □□□स□□□	४	१०
५	□□द्व□□	□□□□□	□□द्व□	□□ज्ञ□□ □□□□	३	१०

६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] रु[illegible]	२	१०
७	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१०
८	[illegible]द्र[illegible]	[illegible]	[illegible]द्र[illegible]+[illegible]	[illegible]द्र[illegible] हु[illegible]	१	१०
९	आश्रय	[illegible]	[illegible]+ श्रय	[illegible]स[illegible] व्य[illegible]क्त[illegible]	१	१०
१०	[illegible]द्र[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१०
११	[illegible]	[illegible]	[illegible]+ [illegible]	योग साधनाका आठौं चरण	१	१०
१२	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]+[illegible]	कुनै भनाइलाई सिद्ध गन [illegible] [illegible]	१	१०
१३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible] [illegible]प्र[illegible]	३	१०
१४	इन्द्र	[illegible]	[illegible]	[illegible]	८	१०
१५	ज्ञान	[illegible]	ज्ञा[illegible]	[illegible]स[illegible] [illegible]ग्र[illegible]	१	१०
१६	आर्जन	[illegible]	आर्ज+अन	[illegible]	१	१०
१७	[illegible]द्द[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	११
१८	[illegible]	[illegible]	[illegible]	स[illegible]	१	११
१९	[illegible]	[illegible]	[illegible]	कुनै कामको पक्का पक्की	१	११
२०	[illegible]न्त्र	[illegible]	[illegible]+ [illegible]न्त्र	[illegible]	१	११
२१	आखिर	क्रि.[illegible].	[illegible]+[illegible]	[illegible]		११
२२	[illegible]	[illegible]	अन्+अश+अन	[illegible]स्त्र[illegible]	४	११
२३	[illegible]स्त्र[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]रू[illegible] [illegible]त्र [illegible]	२	२
२४	स्नान	[illegible]	स्ना +[illegible]	[illegible]	१	११
२५	[illegible]ष्ट	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	११
२६	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	कुनै व्यक्तिलाई गरिने सम्मान	१	११

२७	प्र[illegible]	[illegible]	प्र+ [illegible]	[illegible]	१	११
२८	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	११
२९	प्रश्न	[illegible]	प्रच्छ्+[illegible]	आफ्नो उत्सुकता शान्त पान [illegible] सवाल	१	११
३०	अक्कल	[illegible]	[illegible]	वुद्धि,होस	१	११
३१	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	११
३२	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	१२
३३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	२	१२
३४	समय	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१२
३५	श्र[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१२
३६	[illegible]	[illegible]	[illegible] +[illegible]	मूख हुनुको पन	१	१२
३७	वुद्धि	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible], [illegible]	१	१२
३८	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१२
३९	[illegible]द्व[illegible]	[illegible]	[illegible]द्व[illegible]+[illegible]	विद्वान भन्ने अथ	१	१२
४०	आँट	[illegible]	[illegible]	काम गन हिम्मत	१	१२
४१	[illegible]	[illegible]	सङ्[illegible]	[illegible]	१	१२
४२	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	१२
४३	[illegible]	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible]	१	१२
४४	[illegible]त्र	[illegible]	[illegible]+ त्र	[illegible]	१	१२
४५	[illegible]	[illegible]	[illegible]+अन	प्राणीको जन्मेदेखि मृत्यु [illegible]	१	१२
४६	सज्जन	[illegible]	[illegible]+[illegible]	[illegible] व्य[illegible]	१	१२

४७	□□□	□□□	□□ □ब□	□□□, □□□	१	१२

□क्ष□ □□□ □□□□ □□□पाठ्यपुस्तकको कथा विधा अन्तगत कुमार यवकित □□□□□ □म्□□ □त□□ □ब□ □ख□□ □□(□□%) □□□□ □□□□ □ध□□ □ब□□□ □□□□□ □□□ □□□ □ब□ □□,□□□□ □ब□ □ □ □□□□□□□ □ब□ □ □□□□ □□ □क्त □त□□ □ब□□रू□□ □□त्ते □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□, □श्र□ □ □□□□ □□□ □□□ □ □□□□ □□□ □□□, □□□□□□, □□□स्ना□ □ □ि□ □□□ □□□ □□□ इन्द्र□ पटक दोहोरिएका छन् । बाँको तत्सम् □ब□□रू □□□□□□त्ते □□□□ □□□

चम्किलाअनुहारहरु कथामा रहेका तत्सम् □ब□□रू□

□□म्□□□ □□□□□□रु □क्ष□ □ □□ □□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□ □ष्ठ □□मा छ। यो कथा पहाडी क्षेत्रको कुनै गाउँको रहेको छ। यो कथा सामाजिक कथा हो। यस कथामा दुई परिवारबीचको गहिरो सम्बन्ध देखाइएको □□ त□□ □□□□□ सम्बन्धलाई रिसको एक झोकाले चक्नाचुर □ि□ि□□□□ □□ □क्त □□□□□ □त□□,तद्भव र आगन्तुक शब्दहरूको समुचित प्रयोगले कथा कथागत पूणता पाएको छ। यस चम्किला अनुहार कथामा जम्मा □□□□ □ब□□रु □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ध□□□□ □त□□ शब्दहरू दोहोरिएका छन्। यसरी □क्त □□□□□ □ब□, □ब□□□, आवृत्ति र पृष्ठ सङ्ख्या निम्न □□□□□ □□□□ □□□

□□□□□ □□ख□□ -□
□□म्□□□ □□□□□□रू

क्र. □.	□ब□	□ब□□□	□□□□	□□	□□□त्ते	□ष्ठ □□ख□□
□	सुन्दर	विशेषण	मूलशब्द	देख्दा राम्रो	१	५६

२	असाध्य	विशेषण	अ+साध+य	सिद्ध गर्न कठिन	१	५६
३	सुख	नाम	मूलशब्द	मनमा हुने आनन्द	१	५६
४	दु:ख	नाम	दुस्+ख	पीडा	२	५६
५	कक्षा	नाम	कक्ष+आ	पठनपाठन सञ्चालन हुने कोठा	१	५६
६	मित्रता	नाम	मित्र+ता	मित्रमा हुने गुण	१	५६
७	घट्ना	नाम	घट्न+आ	अकस्मात भएको कुनै गतिविध	१	५६
८	प्रहार	नाम	प्र+हार	मुक्का,कुनै हतियारले हान्नेकाम	१	५६
९	विषय	नाम	मूलशब्द	त्यस्तो कुरा जसका वारेमा बयान गरिन्छ।	१	५६
१०	बर्ष	नाम	मूलशब्द	महिनाको समय वा सो अवधि	१	५६
११	विचार	नाम	विचा+र	चिन्तन, मन्न	१	५६
१२	आकृति	नाम	आ+कृति	कुनै वस्तु वा व्यक्तिको आकार	१	५६
१३	अङ्कमाल	नाम	अङ्क+माल	स्नेह वा मेलमिलाप बनाउन कुनै व्यक्तिलाई दुवै हातले बोकेर छातीमा टाँस्ने	३	५८
१४	विद्यालय	नाम	विद्या+आलय	विद्यार्थीलाईपढाउने सुविधा भएको शैक्षिक संस्था	१	५८
१५	माया	नाम	मूलशब्द	आफू भन्दा साना प्रति गर्ने स्नेह	१	५८
१६	उदास	विशेषण	उत्+आस	दु:ख कष्ट वा त्यसको आशंकाले खिन्न	१	५८

१७	दुःख	नाम	दुस्+ख	शरीरिक वा मानसिक पिडा	१	५८
१८	घण्टा	नाम	मूलशब्द	६० मिनेटको समय	१	५९
१९	पशु	नाम	मूलशब्द	चार खुट्टे र पुच्छर समेत हुने प्राणी	१	५९
२०	विराम	नाम	वि+राम	रोकिने वा थामिने काम	१	५९
२१	प्रशंसा	नाम	प्र+शंस्+आ	कसैको गुणकोबखान गर्ने काम	१	५९
२२	कृषि	नाम	कृष+्इ	खनजोत गरी बालीनाली लगाउने काम	१	५९
२३	विधि	नाम	वि+धि	भाग्य, दैव	१	६०
२४	सम्बन्ध	नाम	सम्+बन्ध	कुनै वस्तुलाई अर्को वस्तु सँग जोड्ने काम	१	६०
२५	पुस्तक	नाम	मूलशब्द	किताब पढ्ने तथा पढाउने लिखित वा मुद्रित पाठ्य सामग्री	१	६०
२६	कविता	नाम	कवि+ता	कविल रचेको लयवद्ध वा पुस्तक रचना	१	६०
२७	निबन्ध	नाम	नि+बन्ध	श्रृङ्खलावद्ध अभिव्यक्तिभएको गद्य रचनाको एक विधा	१	६०
२८	प्रदर्शनी	नाम	प्रदर्शन+इ	महत्वपूर्ण ठानिएका विभिन्न वस्तु	१	६०
२९	आनायास	कि.यो.	अन्+आयास	परिश्रम नगरीकन विना प्रयास	१	६०
३०	निर्दोष	विशेषण	निर्+दोष	दोष नभएको	१	६१
३१	अनुहार	नाम	अनु+हार	मुख	१	६१

३२	आवेश	नाम	आ+ वेश	मनमा अकस्मात उठ्ने खलवल	१	६१
३३	विशेष	विशेषण	वि+शेष	गुण रुप, मात्रा आदिका आधारमा अरु भन्दा बढी महत्व	१	६१
३४	ज्योति	नाम	मूलशब्द	ग्रह नक्षत्रको प्रकाश	१	६१
३५	सर्वनाम	नाम	सर्व+नाम	वाक्यमा प्रायःनामको सट्टामा आउने प्रयोग हुने शब्द	१	६१
३६	सत्यनाश	नाम	सत्य+नाश	सम्पूर्ण कुराको नाश	१	६१
३७	तीर	नाम	मूलशब्द	नदी खोला आदिको किनार	१	६१
३८	इत्यादि	नाम	इति+आदि	त्यस्तै खालका अरु कुराहरु	१	६१
३९	दीन	विशेषण	मूलशब्द	धन नभएको	१	६१
४०	शीत	विशेषण	मूलशब्द	ओस	१	६१
४१	पूर्व	नाम	मूलशब्द	सूर्य चन्द्रमा आदि उदाउने दिशा	१	६१
४२	दुःखी	विशेषण	मूलशब्द	दुःख पाएको	१	६१
४३	चन्द्रमा	नाम	मूलशब्द	चन्द्र, जून	१	६१
४४	जाति	नाम	जा+ति	विशिष्ट ऐतिहासिक पहिचान भएका मानिसको वर्ग	१	६१
४५	यज्ञ	नाम	इज्+न	विधिपूर्वक गरिने पाठ पूजा	१	६१
४६	कार्य	नाम	कृ+य	कसैले गरेको कार्य	१	६१

४७	जय	नाम	मूलशब्द	कुनै विशेष कार्य,प्रतिसपर्धा आदिमा हुने सफलता	१	६१
४८	पेय	विशेषण	पा+य	पिउन लायक	१	६१
४९	सौन्दर्य	नाम	सुन्दर+य	सुन्दर हुने तत्व	१	६१
५०	मूल्य	नाम	मूल+य	कुनै सामान किनबेच गर्दा तोकिएको रकम	१	६१
५१	राष्ट्रिय	विशेषण	राष्ट+इय	राष्ट्र सम्बन्धी	१	६१
५२	पराजय	नाम	परा+जय	प्रतियोगितामा कुनै एक पक्षको हार	१	६१
५३	यन्त्र	नाम	मूलशब्द	इन्धनबाट शक्ति पैदा भएर चल्ने सामान	१	६१
५४	एवम	क्रि.यो.	मूलशब्द	यस्तै प्रकारले	१	६१
५५	सन्तुष्टि	नाम	सम्+तुष्टि	सन्तुष्ट भएको	१	६१
५६	साहित्य	नाम	स+हित+य	विशिष्ट शैलीमा लेखिएको अभिव्यक्ति	१	६१
५७	श्रेष्ठ	विशेषण	श्र+इष्ट	रुप, गुण, योग्यता आदिमा सबैभन्दा उत्तम	१	६१

कक्षा छ को नेपाली भाषा पाठ्यपुस्तक कथा विधा अन्तगत चम्किला अनुहारहरू [illegible] प्र[illegible]क्त [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible](%)[illegible] [illegible] [illegible] शब्दाथ अनुसार हेदा नाम शब्द ४४, [illegible] [illegible] ११[illegible] [illegible] [illegible] २[illegible] [illegible]क्त [illegible] शब्दहरु आकृति अनुसार हेदा दुख दुई [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] दोहोरिएका छन्। बाँको तत्सम् [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] कक्षा ६ [illegible]

[illegible]
अवस्था कसरी बाँचिरहेको छ भनी चित्रण गरिएको छ। एउटी सानी [illegible]/[illegible] वषको नानीले आफ्नो आमा बिरामी परेर थला परेता पनि बाँच्छन् कि भनिआशै [illegible] बाँच्न बाध्य भएको छिन्। एउटी सानी नानीले आमा बिरामी हुँदा पानीको [illegible] उनी जहिले पनि आमा बाँच्नु हुन्छ को [illegible] शब्दहरु समाहित रहेकाछन्। जसमध्ये तत्सम् [illegible] निम्न [illegible]

[illegible]

क्र. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१	औषधि	नाम	मूलशब्द	ओखती, दवाइ	३	१०७
२	वातावरण	नाम	वात+आवरण	आफूवरिपरिको परिवेश	[illegible]	१०७
३	नेपथ्य	नाम	ने+पथ्य	नट्यशालाको भित्री कोठा	[illegible]	१०७

४	निष्ठुर	विशेषण	मूलशब्द	दया माया नभएको	□	१०७
५	रक्षा	नाम	रक्ष+आ	हानी,समस्याबाट जोगाउने बचाउने	□	१०८
६	समाधान	नाम	सम+आ+धान	समस्या वा मुद्दाको छिनोफानो	□	१०९
७	समस्या	नाम	सम+अस+य+आ	समाधान गर्न गाह्रो कुनै विषय	□	१०९
८	निधन	नाम	नि+धन	मरेको स्थिति	□	११०
९	निरन्तरता	नाम	निरन्तर+ता	लगातार हुने किया	□	११०
१०	शीघ्र	कि.यो.	मूलशब्द	छिटो, चाडो	□	११०
११	स्वास्थ्य	नाम	स्वास्थ+य	निरोगीहुदाको अवस्था	□	११०
१२	आनन्द	नाम	आ+नन्द	मनमा अनुभव हुने खुशीयाली	□	११०
१३	उपाय	नाम	मूलशब्द	समस्या वा कठिन टार्नकालागी आवश्यक जुक्ति	□	११०
१४	अवश्य	कि.यो.	अ+वश्य	निश्चय,पक्का	□	११०
१५	प्रवेश	नाम	प्र+विश	कोठा वा घर भित्र पस्ने काम	□	१११
१६	अभिनव	विशेषण	अभि+नव	नयाँ,नविन	□	१११
१७	मर्म	नाम	मूलशब्द	चोट लाग्दा मृत्यू समेत हुन सक्ने शरीरको संवेदनशील अंग	□	१११
१८	असहय	विशेषण	अ+सहय	सहन नसकिने	□	१११
१९	विरह	नाम	वि+रह	आफन्त,प्रयजनबाट हुने विछोड	□	१११
२०	पीडा	नाम	पीड+आ	शरीरमा प्रहार तथा अघात पर्दा हुने दर्द	□	१११
२१	शिक्षक	नाम	शिक्ष+अक	शिक्षा दिने व्यक्ति	□	१११
२२	शुभ	विशेषण	मूलशब्द	भलो वा हित गर्ने	□	१११
२३	सन्तान	नाम	सम्+तान	छोराछोरी	□	१११
२४	बिनम्र	विशेषण	बि+नम्र	नम्र नभएको	□	१११
२५	मात्र	निपात	मूलशब्द	खाली ,केवल	□	१११
२६	विद्यालय	नाम	विद्या+आलय	विद्यार्थीलाईपढाउने	५	१११

				सुविधाभएको शैक्षिकसंस्था		
२७	दु:खदायी	विशेषण	दु:ख+दायी	दु:ख हुने	□	१११
२८	विषय	नाम	वि+सय	त्यस्तो कुरा जसको बारेमा बयान गरिन्छ	□	१११
२९	धैर्य	नाम	धीर+य	संकट वा विपत पर्दा नआतिने गुण	२	११२
३०	व्यवस्था	नाम	वि+अवस्था	चाँजोपाँजो	□	११२
३१	चित्रकला	नाम	चित्र+कला	चित्र बनाउने कला	□	११२
३२	क्षमता	नाम	क्षम+ता	कुनै काम गर्न सक्ने योग्यता	□	११२
३३	विनम्रता	नाम	विनम्र+ ता	विनम्रतामा हुने गुण	□	११२
३४	स्वर	नाम	मूलशब्द	व्यक्त ,अव्यक्त आवाज	□	११२
३५	प्रयत्न	नाम	प्र+यत्न	कुनै कामका लागी गरिने चेष्टा	□	११२
३६	निश्चय	नाम	निस्+चय	कुनै शंका वा दुविधा नभएको	□	११२
३७	धीरता	नाम	धीर+ता	धीर व्यक्तिमा हुने गुण	□	११२
३८	अनुकरणात्क	विशेषण	अनुकरण+आत्म क	अनुकरणबाट बनेको	□	११२
३९	शब्द	नाम	मूलशब्द	एक वा एक भन्दा बढी अक्षर मिलेर बनेको भाषिक एकाई	□	११२
४०	क्रिया	नाम	मूलशब्द	काम, कार्य, कर्म	□	११२
४१	पक्षपात	नाम	पक्ष+पात	उचित,अनुचितको ख्याल नगरी कसैको पक्ष लिने काम	□	११२
४२	अनुभूति	नाम	अनु+भूति	इन्द्रियहरुद्वारा ग्रहण गरिने संवेदना	□	११२
४३	आवश्यक्ता	नाम	आवश्यक+ता	आवश्यक भएको स्थिति	□	११२
४४	बचन	नाम	बच+अन	मुखबाट निस्कने बोली	□	११२
४५	दोष	नाम	मूलशब्द	कसैको विरुद्ध लगाएका लाञ्छाना	□	११२
४६	दु:ख	नाम	दुस्+ख	शरीरिक,मानसिक पीडा	२	११३
४७	सामान्य	विशेषण	समान+य	खास गुण वा विशेषता नभएको	□	११३

४८	बहुमूल्य	विशेषण	बहु+मूल्य	धेरै मोल पर्ने	□	११३
४९	प्राप्त	विशेषण	प्र+आप्+त	पाएको	□	११३
५०	भाग्य	नाम	भज्+य	□नै प्राणीलाई इश्वरले तोकि दिएको मानिने जीवन चर्या	□	११३

□क्षा□ ६ □□ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□ □□□ □□□□ □न□□□ □□□□□ f□□□ □□□□□ प्र□□□ □□□□□□ □त□□् □ब□ □ख□□ □□(□%) रहेको छ। ती मध्ये शब्द □□ □□□□□ □□□ □ब□ ३७,□□□□□ □ब□ १०,क्रियायोगी□ब□ २ □ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□ध□□□□ □त□□् □ब□□रू□□ □□त्ते □□□ □□□□, □□ □ □□□ २/२ □□□,□□□□ □□□□□□ □ □□द्य□□□ □□□ □□□ □□□□f□□□□ □□□□□□□ □त□□□ □ब□□रू □□□त्ते □□□□□□ □□□

□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □त□□् □ब□□रू□

□□□□□□ □□ □□□ □क्षा□ ६ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकको १६औं □□□ □□□ □□ □□□ □ष्ठ १८७□□ □□□□ □□ □□ □□□ □□f□□□f□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ आफ्नो नातिलाई गरेको माया देखाइएको छ। यस कथामा बाल मनोविज्ञान पनि झल्काइएको पाइन्छ। कथाको आशय एक बसाइमा सकिने खालको लामो कथा □□□□□ □□ □□□□□ □म्□□□□□□ शब्दहरुमा संरक्षित रहेको छ। कथामा □□□ □ विशेषण वगका तत्सम् शब्द बाहेक अरु वगका तत्सम् □ब□□रू □□ प्र□□□ □□□□ □□□ □क्षा□□ □त□□् , तद्भव र आगन्तुक शब्दहरूको प्रयोग भएका छन्। जसमध्ये जम्मा तत्सम् शब्दहरूको संख्या □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □ब□, □ब□□□, □□□□, □□, आवृत्ति र पृष्ठ निम्न □□□□ □□□□ □□□

□□□□□□ □□्ख□□ -□
□□□□□□ □□

क्र. □.	□ब्द	□ब्द□□□	□□□□	□□	□ □□ □त्ते	□ष्ठ □□् ख□□
१	माया	नाम	मूलशब्द	सृष्टिको अनौकिकशक्ति	६	१८८
२	तर्कवितर्क	नाम	तर्क+वितर्क	तर्क गर्ने काम	१	१८८
३	ज्ञानी	विशेषण	ज्ञान्+इ	चकचक नगर्ने	१	१८८
४	शैक्षिक	विशेषण	शिक्ष+इक	विशेषण	१	१८९
५	अवलोकन	नाम	अव+लोक+अन	कुनै वस्तु , घट्ना, स्थानलाई सर्सर्ती हेर्ने काम	१	१८९
६	भ्रमण	नाम	भ्रम+अन	घुम्ने काम	२	१८९
७	अनुभव	नाम	अनु+भव	देखेर वा भोगेर आर्जन गरीने ज्ञान	४	१८९
८	उत्सुक	विशेषण	मूलशब्द	कुनै काम प्रति चासो वा रुचि देखाउने	२	१८९
९	यात्रा	नाम	यात्र+आ	कुनै ठाउँमा आउने जाने काम	१	१८९
१०	अभिवादन	नाम	अभि+वादन	आफूले मान्नु पर्ने ठूलावडाहरुलाई आदरपूर्वक गरिने नमस्कार	१	१८९
११	आदानप्रदान	नाम	आदान+प्रदान	लिनेदिनेकाम	१	१८९
१२	अक्षर	नाम	मूलशब्द	वर्णमालाको वर्ण वा लिपि	१	१८९

				चिह्न		
१३	निरिक्षण	नाम	निर+इक्षण	कुनै कार्य गर्दा गतिविधिकोरेखदेख	१	१८९
१४	प्रत्येक	विशेषण	प्रति+एक	हरेक ,प्रति	१	१९०
१५	कार्यक्रम	नाम	कार्य+क्रम	विशेष गतिविधि	१	१९०
१६	वृद्ध	विशेषण	वृध्+त	धेरै उमेर खाएको	२	१९०
१७	समूह	नाम	सम+ऊह	कुनै वस्तु वा प्राणीको बथान	१	१९०
१८	प्रश्न	नाम	प्रच्छ+न	जान्ने इच्छाले कसैलाई केही सोध्ने काम	३	१९०
१९	विभिन्न	विशेषण	वि+भिन्न	धेरै थरीको	२	१९०
२०	जिज्ञासा	नाम	ज्ञा+स+आ	कुनै कुरा जान्ने वा बुझ्ने	३	१९०
२१	जन्मदिन	नाम	जन्म+दिन	कुनै व्यक्ति जन्मेको दिन	१	१९०
२२	स्वभाव	नाम	स्व+भाव	आफ्नो पन,निजिपन	१	१९०
२३	वर्ष	नाम	मूलशब्द	१२महिनाको समय वा सो अवधि	२	१९१
२४	समय	नाम	मूलशब्द	१ मिनेट,घण्टा,दिन	४	१९१
२५	प्रयास	नाम	प्र+यास	कुनै कामका लागी गरिने कोशीश	१	१९१
२६	अनायास	क्रि.यो.	अन्+आयास	परिश्रम नगरीकन	१	१९१
२७	भावुक	विशेषण	भु+उक	कोमल मन भएको	१	१९१

२८	असाध्य	विशेषण	अ+साध+्य	सिद्ध गर्न कठिन	१	१९१
२९	स्वर	नाम	मूलशब्द	व्यक्त वा अव्यक्त अँवाज	१	१९१
३०	मात्र	निपात	मूलशब्द	खाली, केवल	१	१९१
३१	पक्ष	नाम	मूलशब्द	वादविवाद,झगडा,आदिका विभिन्न प्रतिसपर्धी समूह मध्ये एक	१	१९१
३२	अवश्य	क्रि.यो.	अ+वश्य	निश्चय, पक्का	३	१९२
३३	निद्रा	नाम	मूलशब्द	थकाइवा अल्छीपनको आ"खा लठ्ठ भइ शरीर तथा मन जागरुक भएको अवस्था	१	१९२
३४	गीत	नाम	गै+त	गाउन सकिने लय मिलेको रचना	१	१९२
३५	सम्मान	नाम	सम्+मान	[illegible]सैलाई गरिने विशेष आदर	१	१९२

[illegible] अन्तगत मयाको घर कथामा जम्मा तत्सम् शब्द संख्या [illegible]([illegible]%) [illegible] शब्दहरूलाई शब्द वग अनुसार नाम शब्द २४, [illegible] ८, क्रियायोगी शब्द २[illegible] [illegible] १ रहेका छन्। ती मध्ये तत्सम् शब्दहरूको [illegible] ६[illegible], भ्र[illegible], [illegible], [illegible]द्ध, विभिन्न र वष २/ २[illegible], प्रश्न, [illegible] अवश्य[illegible]/[illegible], [illegible] ४/ ४[illegible] दोहोरिएका छन्। बाँको रहेका तत्सम् [illegible]

नेपाली संस्कृति निबन्धमा रहेका तत्सम् □ब□□रू□

□□□□ संस्कृति कक्षा छ को नेपाली भाषापाठ्यपुस्तकको तेस्रो पाठ हो। यो पाठ □ष्ठ २१□□ □□□□ □□ □□ □□□□न□ □□□□□ □स□□□□□ □ल□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□न्न □□□□□□□□□ □□□□□, □□□□□□, □□□□□ □f□□□□ मुख्य विषय वस्तुको रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ। यस पाठमा नेपाललगायत अन्य देशमा बसोबास गन नेपालीहरूको संस्कृतिलाई देखाइएको छ। यो पाठ निकै नै □□□□ □□□□ □□ □□□□न□□□ □म□□ □ब□ □□्ख□□ ७०२□□□□ □ □□□□□ □□□□न□□□ □त□□, □द्भ□ □ □□न□□ □ब□□रू□□ □□□□□ प्र□□□ □□□□ □□□□न□□ □□□□त□□् □ब□□रू □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□न□□□ ७०२□ब□ सङ्ख्या □द्द□□ □त□□् □ब□ □म□□ ७२रहेका छन्। नेपाली संस्कृति निबन्ध मा शब्द, शब्दवग, □□□□ ,□□, □□त्ते □ □ष्ठ निम्न □□□□□ □□□□ □□

□□□□□□ □□्ख□□ -□

□□□□□ □स□□□

क्र. □□	□ब□	□ब□□□	□□□□	□□	□□□त्ते	□ष्ठ □□्ख□□
□	सामाजिक	विशेषण	सामाज+इक	समाजमा हुने	२	२१
२	जीवन	नाम	जीव+अन	प्राणीको जन्मे देखि मृत्यु सम्मको अवधि	१	२१
३	समाज	नाम	मूलशब्द	खास रहनसहन	१	२१
४	परम्परागत	विशेषण	परम्परा+गत	परम्परा देखि निरन्तर चलेको	१	२१
५	विकसित	विशेषण	विकास+इत	विमास भएको	१	२१
६	कला	नाम	मूलशब्द	मान्छेको सृजनात्मक क्षमता विकास गर्ने	१	२१

७	साहित्य	नाम	स+हित+्य	विशिष्ट शैलीमा लेखिएको अभिव्यक्ति	१	२१
८	भाषा	नाम	भाष्+आ	उच्चारित ध्वनी	१५	२१
९	धर्म	नाम	मूलशब्द	मानिसले मानि आएको परम्परा विश्वास	४	२१
१०	दर्शन	नाम	मूलशब्द	हेर्ने काम	२	२१
११	विशेष	विशेषण	वि+शेष	गुण,रुप, मात्रा आदिका आधारमा अरु भन्दा बढी महत्व	१	२१
१२	समष्टि	नाम	सम+अस्+ति	धेरै वस्तुको संयोग	१	२१
१३	संस्कृति	नाम	सम्+कृति	देश वा जातिको कला	१०	२१
१४	अनुसार	ना.यो.	अनु+सार	वमोजिम	१	२१
१५	अवलम्बन	नाम	अव+लम्ब+अन	आड लिने काम	१	२१
१६	जीवनपद्धति	नाम	जीवन+पद्धति	जीवनशैली	१	२१
१७	भूगोल	नाम	भू+गोल	पृथ्वी	२	२१
१८	भिन्नता	नाम	भिन्न+ता	कुनै वस्तुमा पाइने अलग विशेषता	२	२१
१९	भौगोलिक	विशेषण	भूगोल+इक	भूगोल वा पृथ्वी सम्बन्धी	१	२१
२०	आधार	नाम	अ+ाधार	कुनै वस्तु वा अड्ने वा रहने ठाउँ	१	२१

२१	विविधता	नाम	विविध+ता	विभिन्नता	२	२१
२२	विस्तार	नाम	वि+स्तर	कुनै वस्तु वा विषयलाई फैलाउने,बढाउने काम	१	२१
२३	विशेषता	नाम	विशेष+ता	कुनै वस्तुमा पाइने विशेष गुण	१	२१
२४	प्राकृतिक	विशेषण	प्रकृति+इक	प्रकृति सम्बन्धी	१	२२
२५	सुन्दरता	नाम	सुन्दर+ता	राम्रोपन	१	२२
२६	भूपरिवेष्ठित	विशेषण	भू+परिवेष्ठित	जमिनले घेरिएको	१	२२
२७	पूर्व	नाम	मूलशब्द	सूर्य,चन्द्र ग्रह आदि उदाउने दिशा ग्रह	३	२२
२८	पश्चिम	नाम	पश्च+इम	पूर्वको विपरित दिशा	३	२२
२९	संस्कार	नाम	सम्+कार	दोष खोट कम्जोरी आदि हटाउने काम	४	२२
३०	मूलतः	नाम	मूल्+तः	मुख्य काम	१	२२
३१	अवधी	नाम	अवध+इ	पश्चिम तराई तिर बोलिने एक भाषा	१	२२
३२	उपासना	नाम	उप+आस्+अन+आ	देवी देवताको पूजाआजा	१	२२
३३	पर्व	नाम	मूलशब्द	कुनै महिनाको तिथि	५	२२
३४	समुदाय	नाम	सम्+उत्+आय	खास क्षेत्र,वर्ग सामाजिक रिति,संसकृति आदिमा आवद्ध मानिसहरुको समूह	१	२२

३५	विभिन्न	विशेषण	वि+भिन्न	धेरै थरीका	२	२२
३६	जन्म	नाम	मूलशब्द	निश्चित अवधि पूरा भए पछि आमाको कोखबाट बच्चा निस्कने किया	१	२२
३७	मृत्यु	नाम	मूलशब्द	मर्ने किया, मरण	१	२२
३८	समानता	नाम	समा+नता	समान हुँदाको अवस्था	१	२२
३९	सहिष्णुता	नाम	सहिष्णु+ता	धैर्यता	२	२३
४०	धार्मिक	विशेषण	धर्म+इक	धर्ममा आधारित	२	२३
४१	आस्था	नाम	मूलशब्द	इश्वर प्रति विश्वास	१	२३
४२	दृष्टि	नाम	दृश्+ति	हेर्ने काम	१	२३
४३	सभ्यता	नाम	सभ्य+ता	सभ्य व्यक्तिमा हुने गुण	२	२३
४४	वरण	नाम	वृ+अन	बिहेमा केटाले केटीलाई वा केटीले केटालाइ रोज्ने काम	१	२३
४५	उदाहरणीय	विशेषण	उदाहरण+इय	उदाहरण दिन योग्य	१	२३
४६	अत्मसात्	नाम	अत्म+सात्	कुनै विचार वा सिद्धान्तलाई सहज रुपमा स्वीकार गर्नु	१	२३
४७	बौद्ध	विशेषण	बुद्ध	बौद्ध सम्बन्धी	१	२३
४८	संविधान	नाम	सम्+विधान	देशको सञ्चालन गर्न बनाइएको कानून	१	२३

४९	परिभाषित	विशेषण	परिभाषा+इत	परिभाषा गरिएको	१	२३
५०	दर्शन	नाम	दृश्+अन	हेर्ने काम हेराइ	२	२३
५१	अनुकरणीय	विशेषण	अनु+कृ+अनीय	अनुकरण गर्न लायक	१	२३
५२	सम्मान	नाम	सम्+मान	कसैलाई गरिने विशेष आदर	२	२३
५३	सहकार्य	नाम	सह+काय	संगै गरिने कार्य	१	२३
५४	सन्देश	नाम	सम्+देश	कसैलाई पठाएको विशेष खबर	१	२३
५५	सहभागी	नाम	सहभाग+इ	गोष्ठी,सभा,कार्यशाला आदिमा भाग लिने	१	२३
५६	विशेषता	नाम	विशेष+ता	आकार,रुप आदिका दृष्टिले कुनै वस्तुमा पाइने विशेष गुण	१	२३
५७	अद्वितीय	विशेषण	अ+द्वितीय	दोस्रो नभएको	१	२३
५८	क्षेत्र	नाम	मूलशब्द	जमिन आदिले समेटेको परिधि,भाग	१	२४
५९	भण्डार	नाम	मूलशब्द	सामान राख्ने कोठा	१	२४
६०	भारतीय	विशेषण	भारत+इय	भारत सम्बन्धी	१	२४
६१	परिपवेश	नाम	परि+वेश	वस्तुको वरिपरि रहेको ठाउँ	१	२४
६२	जीवित	विशेषण	जीव+इत	जीवन भएको	१	२४

६३	आजीविका	नाम	आ+जीविका	जीवन निर्वाहका लागी अङ्गालिएका पेशा	१	२४
६४	विस्तार	नाम	वि+स्तर	कुनै वस्तु, विषयलाई फैलाउने,बढाउने काम	१	२४
६५	महत्वपूर्ण	विशेषण	महत्[illegible]+पूर्ण	महत्व भएको	१	२४
६६	प्रचलन	नाम	प्र+चलन	चलि आएको रिवाज	१	२४
६७	अतिथि	नाम	अ+तिथि	आमन्त्रित व्यक्ति	१	२४
६८	जन्मभूमि	नाम	जन्म+भूमि	जन्मेको ठाउँ	१	२४
६९	प्रशंसनीय	विशेषण	प्र+शंस्+अनीय	प्रशंसा गर्न योग्य	१	२४
७०	राष्ट्र	नाम	मूलशब्द	जनता,सम्प्रभुता,सरकार भएको	१	२३

[illegible] प्रयुक्त [illegible] ७०(१०%)रहेको छ। तीमध्ये शब्द वगको अवस्था हेदा नाम शब्द [illegible], [illegible] १८, [illegible] शब्दहरूकोआवृत्ति हेदा [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] ४/४पटक दोहोरिएका छन्। त्यसैगरी भाषा १५ [illegible] १० पटक दोहोरिएको छ। बाँको तत्सम् [illegible]

मेरो रहर निबन्धमा रहेका तत्सम् [illegible]

[illegible] आठौं निबन्ध हो। यो पृष्ठ ८६मा रहेको छ। यस निबन्धमा मानिसले सबै क्षेत्रमा रम्ने रहर गदछ। जीवनको दौरानमा मानिसहरूले सबै ठाउँमा काम गन रहर गरेका हुन्छन्। रहर गरेर मात्रै

[illegible] पुग्न [illegible] सक्नु पर्छ।त्यसैले सबै कुराको रहर मात्र गर्नु हुँदैन। आफ्नो जीवनमा एउटा मात्र लक्ष्य बोकेर अगाडि बढ्नुपर्छ। अनि [illegible]त्र [illegible] [illegible]क्ष[illegible] पुग्न सकिन्छ भन्ने कुरा यस निबन्धको आशय रहेको छ। यस निबन्धमा [illegible]त[illegible]् , तद्भवर आगन्तुक शब्दको समुचित प्रयोग रहेको छ। कतिपय तत्सम् शब्दहरू पाठमा दोहोरिएका छन्। जसमध्ये यस पाठमा शब्दहरूको [illegible]ख[illegible] [illegible] [illegible] त्यसैगरी तत्सम शब्द स[illegible]ख[illegible] ७२[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]त[illegible]ख[illegible]रु [illegible]ब[illegible], [illegible]ब[illegible], [illegible], [illegible], [illegible]त्ति [illegible] [illegible]ष्ठ निम्न [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]ख[illegible] -[illegible]

[illegible]

क्र. सं.	[illegible]ब्द	[illegible]ब[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]त्ति	[illegible]ष्ठ [illegible]ख[illegible]
[illegible]	भविष्य	नाम	भू+इ+स्य	वर्तमान भन्दा पछिको समय	[illegible]	८६
२	प्रश्न	नाम	प्रच्छ+न	जान्ने इच्छाले कसैलाई केही सोध्ने काम	२	८६
३	सामना	नाम	मूलशब्द	अर्को पक्ष वा प्रति पक्ष संग भिड्ने काम	२	८६
४	अभिभावक	नाम	अभि+भावक	कसैको हेरविचार वा संरक्षण गर्ने काम	१	८६
५	साहित्यकार	नाम	साहित्य+कार	साहित्यको रचना गर्ने व्यक्ति	३	८६
६	प्रहरी	नाम	प्रहर+ई	देश भित्र शान्ति सुरक्षा कायम गर्न खटिएको सरकारी कर्मचारी	२	८६
७	चित्रकार	नाम	चित्र+कार	चित्र बनाउने व्यक्ति	२	८६
८	व्यापारी	नाम	व्यापार+ई	व्यापार गर्ने व्यक्ति	१	८६
९	पत्रकार	नाम	पत्र+कार	समाचार,लेखेरचना आदि लेख्ने वा संकलन गर्ने व्यक्ति	१	८६
१०	कर्मचारी	नाम	कर्म+चारी	सरकारी वा गैर सरकारी संस्थामा तलब पाउने गरी कुनै कामका लागी नियुक्त	३	८६

११	कलाकार	नाम	कला+कार	कलाकृति निर्माण गर्ने व्यक्ति	२	८६
१२	राजनितिज्ञ	नाम	राजनिति+ज्ञ	राजनिति जान्ने वा राजनिति बुझेको व्यक्ति	१	८६
१३	इच्छा	नाम	मूलशब्द	कुनै कुराको प्राप्ति वा विनासका लागी मनमा उठेका कुरा	२	८६
१४	आकार	नाम	आ+कार	आ स्वर वर्ण	१	८६
१५	आकाश	नाम	आ+काश	पृथ्वी माथिको खुल्ला वा ठाउँ खाली	२	८६
१६	गीत	नाम	गै+त	गउन सकिने लय मिलाएको रचना	१	८६
१७	कविता	नाम	कविता	कविले रचेको लयवद्ध वा मुक्तक रचना	१	८६
□□	उपन्यास	नाम	उप+न्यास	खास सामाजिक परिवेश तथा चरित्रहरुको चित्रण भएको धेरै परिच्छेदमा विभाजित आख्यानात्मक गद्य रचना	१	८६
१९	निबन्ध	नाम	नि+बन्ध	कुनै वस्तु विचार वा भावको श्रृङ्खला वद्ध अभिव्यक्ति भएको गद्य रचनाको एकविधा	१	८६
२०	समाज	नाम	मूलशब्द	खास रहनसहन	१	८६
२१	देश	नाम	मूलशब्द	राज्य,मुलुक	८	८६
२२	विदेश	नाम	वि+देश	आफ्नो मुलुक भन्दा भिन्न मुलुक	३	८६
२३	आनन्द	नाम	आ+नन्द	मनमा अनुभव हुने खुशीयाली	१	८६
२४	चेतना	नाम	चेतन+आ	होस, चेत, बोध	१	८६
२५	कलाकार	नाम	कला+कार	कलाकृति निमार्ण गर्ने व्यक्ति	१	८६
२६	मनोरञ्जन	नाम	मनस्+रञ्जन	मन प्रशन्न हुने वा बहुलाउने काम	१	८६
२७	उत्साह	नाम	उत+सह	कुनै कामका लागी मनमा उब्जिने जास	१	८६
२८	रङ्गशाला	नाम	रङ्ग+शाला	खेलकुद आदि प्रदर्शनका लागी	१	८६

				बनाइएको ठाउँ		
२९	जीवन	नाम	जीव+अन	प्राणीको जन्मे देखि मृत्यु सम्मको अवधि	६	८६
३०	संसार	नाम	सम्+सार	पृथ्वीको सम्पूर्ण भूभाग	१	८६
३१	चित्र	नाम	मूलशब्द	लेखेर,कोरेर वा खिचेर बनाइएको कुनै वस्तुको चित्र वा आकृति	३	८६
३२	चित्रकार	नाम	चित्र+कार	चित्र बनाउने व्यक्ति	१	८६
३३	अत्यन्त	क्रि.यो.	अति+अन्त	साह्रै, ज्यादै	१	८६
३४	सुन्दर	विशेषण	मूलशब्द	देख्दा राम्रो आकर्षक	४	८७
३५	उपचार	नाम	उप+चार	कुनै रोगबाट छुटकाराका निम्ति गरिने उपाय	१	८७
३६	स्वास्थ्यकर्मी	नाम	स्वास्थ्य+कर्मी	चिकित्सा क्षेत्रमा काम गर्ने प्राविधिक कार्यकर्ता	२	८७
३७	समाचार	नाम	सम्+आचार	कुनै घट्ना, गतिविधि आदि संग सम्बन्धित नयाँ कुरा	१	८७
३८	आकर्षक	विशेषण	आ+कृष्+अक	आकर्षण गर्ने	१	८७
३९	निर्माण	नाम	निर्+मान	कुनै वस्तुलाई आकारमा ढाल्ने काम	२	८७
४०	विकास	नाम	वि+कास	कुनै व्यक्ति,समाज वा संस्थाको भौतिक,मानसिक आदि दृष्टिले उन्नति	१	८७
४१	सभ्यता	नाम	सभ्य+ता	सभ्य व्यक्तिमा हुने गुण	१	८७
४२	व्यापारी	नाम	व्यापार+इ	व्यापार गर्ने व्यक्ति	१	८७
४३	उद्योगपति	नाम	उद्योग+पति	कलकारखानाको मालिक	१	८७
४४	उत्पादन	नाम	उत्+पद्+अन	उब्जाउने वा उत्पादन गर्ने कार्य	१	८७
४५	इच्छा	नाम	मूलशब्द	कुनै कुराको प्राप्ति वा विनासका लागी मनमा उठेका कुरा	२	८७
४६	उपयोग	नाम	उप+योग	कुनै वस्तुलाई काममा ल्याउने काम	१	८७
४७	साधन	नाम	साध्+अन	कुनै काम गर्नकोलागी आवश्यक	१	८७

				सामान		
४८	समुद्र	नाम	मूलशब्द	जतातत्तै पानी नै पानी भएको पृथ्वीको विशाल भाग	१	८७
४९	सुन्दरता	नाम	सुन्दर+ता	राम्रोपन	१	८७
५०	प्रतिक	नाम	प्रति+इक	खास, वस्तु,दृश्य,विषयलाई आदिलाई जनाउने कार्य	१	८७
५१	अमृत	नाम	अ+मृत	पिए पछि अजम्बरी भइन्छ भन्ने विश्वास गरीएको एक किसिमको काल्पनिक पेय	१	८७
५२	उपार्जन	नाम	उप+आर्जन	खेतीपाती कलकारखानाबाट हुने लाभ	१	८७
५३	अभियान	नाम	अभि+यान	सामाजिक लक्ष्य प्प्तिका लागी सञ्चालन गरिने विशेष कार्य	१	८७
५४	अन्धकार	नाम	अन्ध+कार	प्रकाशको प्रभाव	१	८७
५५	नविक	नाम	नौ+इक	नाउ वा डुङ्गा चलाउने पेशा भएको व्यक्ति	१	८७
५६	सफलता	नाम	सफल+ता	गरेको काम सफल भएको स्थिति	२	८८
५७	यात्रा	नाम	या+त्र+आ	एक ठाउँबाट अर्को ठाउँ जाने क्रम	१	८८
५८	विद्यार्थी	नाम	विद्या+अर्थी	विद्याको चाहना राख्ने व्यक्ति	१	८८
५९	शिक्षक	नाम	शिक्ष+अक	शिक्षा दिने व्यक्ति	३	८८
६०	इतिहास	नाम	इति+ह+आस	कुनै देश,जाति,संस्थाको उत्पति र विकासको कथा	१	८८
६१	वीर	नाम	मूलशब्द	साहसी व्यक्ति	१	८८
६२	वीरता	नाम	वीर+ता	वीरमा हुने गुण वा विशेषता	२	८८
६३	अन्धविश्वास	नाम	अन्ध+विश्वास	विना सोच विचारको विश्वास	२	८८
६४	अन्याय	नाम	अ+न्याय	निति तथा नियम विरुद्ध गर्ने काम	१	८८
६५	अत्याचार	नाम	अति+आचार	ऐन कानुनको सिमा नाघेर गरिने दुराचार	२	८८

६६	भ्रष्टाचार	नाम	भ्रष्ट+आचार	बिग्रेको वा पतित आचरण	२	८८
६७	निर्मूल	विशेषण	निर्+मल	जरो सहित उखेलिएको	१	८८
६८	राजनिति	नाम	राज्य+निति	रान्यको शाशन व्यवस्था तथा प्रशासन चलाउने निति	१	८८
६९	नियम	नाम	नि+यम	व्यक्ति,समाज वा संस्थालाई ठीक संग सञ्चालन गर्ने र व्यवस्थि तगर्ने	१	८८
७०	सुशान	नाम	सु+शान	ऐन कानुन र निति नियममा चलेका शासन व्यवस्था	१	८८
७१	विकसित	विशेषण	विकास+इत	विकास भएको	१	८८
७२	क्षेत्र	नाम	मूलशब्द	जमिन आदिले समेटेको परिधि	१	८८

□क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तक निबन्ध विधा अन्तगत मेरो रहर निबन्धमा प्रयुक्त तत्सम् □ब□□रू □म□□ ७२(११%)□□□ □□□□□□क्त □□□न□□□ □त□□ शब्दहरूलाई शब्दवग अनुसार □□□ □ब□ ६७, □□□□□ □ब□ ४ □ □□□□□□□ □ □□□□ □□□□ □ब□□रु□□□ □□त्ते □□□□□ □□□ प्रश्न, □□□□□, प्र□□□, □□त्र□□□, □□□□□□, □च□□, □□□□, स्वास्थ्यकर्मा, □□□□□, □□□□□, □□□□□, □न□□□श्व□□, □त□□□□□ □ भ्रष्ट□□□□ □/□ □□□ □□□□f□□□□ □ □□□ □□□□त□□□□, □□□□□□, □□□□, □□त्र □ □□क्ष□□/□ □□□ □□□□f□□□□ □□ □□□□ □□ ८□□□, □□□□ □ □□□ □ □न□□ □ □□□ □□□□f□□□□ □ □बाँकी शब्दहरु निवृति रहेका छन् ।

□९□□□ -□(पाँच): □□ष□□, □□□□ □□□ □□□□□□□□

□□□□□□

□□□□ □□□□ □□□□त्□□□ □ब□□ण□□□ □□□□□ □स□□ □□□□□□□ब□□रू□□ □ि□□□□ □□□□□□□□ □□□ प्र□□□□ □द्भ□ □ □□न्तुक शब्दहरु समावेस □ि□□□□ □□□□क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकमा कथा र निबन्ध विधामा रहेका जम्मा शब्द संख्याहरु □□□□ रहेका छन् जसमध्ये उक्त विधामा प्रयो□ □त□□् □ब□□रू □□□ □□□□ □□□□□□ो तद्भव र आगन्तुक शब्दहरु रहेका छन् ।

निष्कर्ष:

नेपाली भाषा साहित्यको शब्दभण्डार धेरैजसो संस्कृत भाषाकै शब्दहरूले भरिएका छन्।यसमा केही प्रतिशत आगन्तुक शब्दले पनि महत्वपूण भूमिका निवाह गरेका छन्। संस्कृत भाषाबाट आफ्नो रु□ □ि□□□□ □□□ □□□□ भाषामा जस्ताको त्यस्तै प्रयोग हुने शब्दलाई तत्सम शब्द भनिन्छ□□□□ □□□□□ □□क्ष□ □न्त्र□□□द्व□□□ □□धारित कक्षा छ को नेपाली भाषा□□ठ्य□स□□ □□ □□□ □ □□□न□ □□□□ □□त्र □□□□ प्र□क्त □त□□□ब□□रू□□ □ध□□□ □□□□□□□□ प्राप्त निष्कषलाई बुदागत रूपमा निम्नानुसार देखाउन सकिन्छः

- □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकमा कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूलाई विश्लेषण □ि□□□□ □ □
- □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□ □म□□ □□ □□□ □□□ □□□□□ □ि□□□□ □ □
- □क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट □□□ □ □□□न□ □□□□□□ □म□□ □ब□ □ख□□ □□□□ □□□□ □□□
- उक्त कथा र निबन्ध विधामा जम्मा तत्सम शब्दहरु □□□ □□□□ □□□□

□□□□□

□क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तकमा समाविष्ट कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम शब्दहरूको अध्ययनमा निकालिएको निष्कषका आधारमा निम्नलिखित सुझावहरू प्रस्तुत गरिएको छः-

-नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालय द्वारा निर्धारित कक्षा ६ □□ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□ प्रयुक्त कथा र निबन्ध विधामा तत्सम शब्दहरू सरल □□□□□ हु□□□ □□□न□□

-□□□ □ □□□न□ □□□□□□ तत्सम शब्दहरू सरल बाट जटिलति□ क्र□ □□□□□□ □□खु□□ □□□न□□

-□□□□ प्र□क्त □त□□ शब्दहरू क्षमताभन्दा बढी भयो भने विद्यार्थीले कति □त□□ □ब□ □रु □□□ □झ□ नसक्ने हुँदा विद्यार्थी□□ क्षमता र तह अनुरुप प्रथमा □त□□ □ब□□रू □□□□□□□ □□□न□□

- □□□□□□ □ □□□न□□□ □□□ □ि□□ □त□□ शब्दहरूलाई शब्दाथ स्तम्भमा □□□□□□□ □□□न□□

-विद्यार्थीको स्तर र क्षमता हेरेर तत्सम् शब्दहरुलाई चयन गरिनु पन देखिन्छ।

-□क्ष□ ६□□ □□□□पाठ्यपुस्तकमा कथा र निबन्ध विधा छनौट □□□ □त□□,चद्भव□ आगन्तुक □□□□स्त्रो□□□□ □□□□ शब्दहरुको छनौट □ि□□□□ □□□न□□

-□क्ष□ ६को विद्यार्थीहरुलाई मानसिक, □□□द्धि□, □□□□□□, □क्ष□□□, □□□□ स्तरलाई मध्यनजर गरी तत्सम् शब्दहरू छनौट गनुपन देखिन्छ।

□□□□□□□□□

□□□□□□ □□□

प्रस्तुत अध्ययनका निष्कषहरू नीति निमाण तहमा उपयोगी रहेकाछन् । शैक्षिक योजना तजुमा गनका लागि यस अनुसन्धानका निष्कषले सहयोग □□□□□□ □□□न□ □ □□□□□ □□□□□□ठ्य□स□□□□ □त□□ स्रोतका शब्दहरूको प्र□□□ सम्बन्धी विषयवस्तुमा यसले मागदशन गनछ □

कायान्वयनः

□□ □□□□□ □□ष□□□□□क्ष□ □ □□ □□□□□ □□□□पाठ्यपुस्तक शिक्षणमा शिक्षक र अध्ययनमा विद्यार्थीलाई सहयोग पुयाउने देखिन्छ ।तत्सम् □ब□□□ □□क्ष□ □ ती शब्दहरूको शब्द□□, □□□□ □ □□ □□क्ष□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□न□ □

भावी अनुसन्धानका लागि सम्भाव्य शीषकहरुः

अध्ययनअनुसन्धान निरन्तर हुने प्रक्रिया हो। यो सानोतिनो प्रयासबाट जोकोहीले गन सक्दैन। यसकारण अनुसन्धानको क्षेत्र व्यापक छ। यस शोध अध्ययनले. □□ट्□ □□□□□ अन्य थुप्रै चुनौतीहरु रहेका छन्। □□□□□□ □रु□□□ □□□□ पुस्ताले अध्ययन-अनुसन्धान गन अपेक्षा शोधकताले गरेको छ। तत्सम् □ब□ □म्□न्□□ □□□ □द्□□□□□ □□□□ धेरै शीषक हुनसक्छ। तीमध्ये केही शीषकहरुलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

(□) कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको विश्लेषण तथा मुल्यांकन।

(□) कथा र निबन्ध विधामा प्रयुक्त तत्सम् शब्दहरूको स्रोत पहिचान।

(□) □□□ □ □□□□न्□ □□□□□□ प्र□□□ □त्□□ शब्द तद्भव शब्दहरूको अध्ययन।

□न□□ □□□

□□□□□□□, □□□ङ्□□□□(□□□□), □□□□□□□□ □□□□ व्य□□□□, □□□□□□□□ □□□□□□□ प्र□□□□ ।

(□. □स□. □□□□) □□□□□□□□ □□□□ व्य□□□□, □□□□□□□ , □□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।

(□□□□) ,□□□□ □□□□ □□क्ष□, □□□□□□□ □ञ□□ प्र□□□□ ।

□□□□□□□, □□□ङ्□□□□ □ □र्द्र□□□□□ □ट्ट□□(□□.□□□□)प्र□□□त□□ □□□□ □ब□□□, □□□□□□□ □द्य□र्□ □स□□ □ण□□□ ।

□□□□ □□□प्र□□□ (□□□□) ,□□□□ □□□□□□ □□□□, □□□□□□□ fक्ष□न□ पुस्तक भण्डार ।

□□□□□□□, □□न्द्र (□□□□) □□□□ □ब□ □ण□□□, बिराटनगरः श्याम पुस्तक □ण□□□ ।

(□□□□) संक्षिप्त नेपाली शब्द भण्डार, बिराटनगरः श्याम पुस्तक भण्डार ।

□□□□ , f□□□ , (□□□□) , □□□□□□ □□□□, □□□□□□□ □.□□. □स□□ □ण□□□ ।

न□□□□,□□□प्र□□□ (□□.□स□.□□□□) □□□□त□□□ रु□□□□□, □□□□□□ □□□□ प्र□□□□ ।

(□□□□) , □□□□□□ज्ञ□□□□ रू□□□□ ,□□□□ □□□□ □□डिपो।

□□□□□, □□□□ □ □न□ (□म□□.) □□□□ ,□□□□ □□□□□ , □□□□□□ □□□□ प्र□□□□ ।

□□□□□, □□□□ष□ □ □न□ (□□ □स□.□□□□□□), □□□□ □□□□□ब□□□□, काठमाडौः नेपाल राजकोय प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।

□न्□□□□□□ (□□□□) , अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन लेखन, □□□□□□□□ □न्न पुस्तक भण्डार □
(□□□□),भाषाविज्ञानका सम्प्रदाय, □□□□□□□□ □□□□ □क□ □
□□□□, □ष□□र्□ □ □न्□ (□□□□) , माध्यमिक नेपाली व्याकरण अभिव्यक्ति र □भ□□□ , □□□□□□□□ तलेजु प्र□□□□□

□ण□□□□, कृष्णप्रसाद , □□□□□□ □द्ध□□ □□□□□□□□ □□.□□ पब्लिसर्स एन्ड डिस्ट्रिव्युटर्स ।

□ण□□□□, □□□□□□□, स्न□□□□त्त□ □□□□□ □क्ष□ □□□ □□□□□ , □□□□□□□□ न्यु हिरा बुक्स इन्टरप्राइजेज □ण□□□□, □□□□□□□ □ □न्□ (□□□□) , □□□□□ □द्य □ □□□□ , □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□ट्ट□□□, □□□प्र□□□, (□□□ □) , □□□□□ □□□□□□ □□□□, □□□□□□□□ □□□□□□□□ प्र□□□□ □

□ट्ट□□□ डि पि(□□□□) , □□ध□□□□ नेपाली व्याकरण र अभिव्यक्ति, □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□म□□□ रामचन्द्र र अन्य (□□□□), □□□□□□ □□□□□ , □□□□□□□□ □□□□□□□□ प्र□□□□ □

□□□□ ,खगेन्द्रप्रसाद (□□□□) , नेपाली प्रकृति प्रत्यय कोष, □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□□□, □□□□□□□ (□□□□) , □ □□न्द्रप्र□□□ □□□□ (□□□□), □□□ □□□□, □□□□□□□□ □□□□ प्र□□□□ □

□□□ ,□□न्□□□□□ (□□□स□.□□□□), □□□□□ □ब□□□□□, □□□□□□□□ □□.□□. प्र□□□□ □

[illegible]प्र[illegible] [illegible]त्र [illegible]

[illegible], [illegible] ([illegible]), [illegible]क्ष[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ठ्य[illegible]स[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] प्रयुक्त शब्दभण्डार को अध्ययन , काठमाडौः अप्रकाशित शोधप्रबन्ध ।

[illegible]ट्ट[illegible] [illegible]प्र[illegible] ([illegible]), [illegible]रु[illegible]- [illegible] [illegible]व्य[illegible]व्य[illegible] प्रयुक्त शब्दहरूको आबृती र तत्सम शब्दको अथ, [illegible], [illegible] अप्रकाशित शोधप्रबन्ध ।

सन्दभ सूची

□□□□□□□, □□ङ्□□□□(□□□□), □□□□□□□□ □□□□ व्य□□□□, □□□□□□□□□ □□□□□□□ प्र□□□□ □

__________________ (□. □स□. □□□□) □□□□□□□□ □□□□ व्य□□□□, □□□□□□□□, काठमाडौः विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

__________________ (□□□□) ,□□□□ □□□□ □क्ष□, □□□□□□□□ □ञ□□ प्र□□□□ □

□□□□□□□, □□ङ्□□□□ □ □द्र□□□□□□ □ट्ट□□□(□□.□□□□)प्र□□□□त□□ □□□□ □ब□□□, काठमाडौः विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□□□□ □□□प्र□□□ (□□□□) ,□□□□ □□□□□□ □□□□, □□□□□□□□ fक्ष□न□ पुस्तक भण्डार ।

□□□□□□□, □□न्द्र (□□□□) □□□□□ □ब□ □ण□□□, बिराटनगरः श्याम पुस्तक □ण□□□ □

__________________ (□□□□) संक्षिप्त नेपाली शब्द भण्डार, □□□□□□□□□ श□□□ □स□□ □ण□□□ □

□□□□ , f□□□ , (□□□□) , □□□□□□ □□□□□, □□□□□□□□ □.□□. □स□□ □ण□□□ □

न□□□□,□□प्र□□□ (□□.□स□.□□□□) □□□□त□□□ रु□□□□□, □□□□□□ □□□□ प्र□□□□ □

__________________ (□□□□) , □□□□□ज्ञ□□□□ रू□□□□ ,□□□□□ □□□ □□डिपो□

□□□□□□, □□□□ □ □न□ (□म□□.) □□□□ ,□□□□ □□□□□ , □□□□□□ □□□□ प्र□□□□ □

□□□□□, □□□□□ □ □न□ (□.□स□.□□□□□□□), □□□□ □□□□□□□□□□, □□□□□□□□ नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान □

□न□□□□□□ (□□□□) , अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन लेखन, □□□□□□□□ □त्र पुस्तक भण्डार □

___________________ (□□□□),भाषाविज्ञानका सम्प्रदाय, □□□□□□□□ □□□□ □क□ □

□□□□, □□□□□ □ □न□ (□□□□) , माध्यमिक नेपाली व्याकरण अभिव्यक्ति र □भ□□□ , □□□□□□□□ तलेजु प्र□□□□□

□ण□□□□, कृष्णप्रसाद , □□□□□□ □द्ध□□ □□□□□□□□ □□.□□ पब्लिसर्स एन्ड डिस्ट्रिव्युटर्स ।

□ण□□□□, □□□□□□□, स्त्र□□□□त्त□ □□□□ □क्ष□ □□□ □□□□□ , □□□□□□□□ न्यु हिरा बुक्स इन्टरप्राइजेज □ण□□□□, □□□□□□□ □ □न□ (□□□□) , □□□□□ □द्य □ □□□□ , □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□ट्ट□□□, □□□प्र□□□, (□□□ □) , □□□□□ □□□□□□ □□□□, □□□□□□□□ □□□□□□□□ प्र□□□□ □

□ट्ट□□□ डि पि(□□□□) , माध्यमिक नेपाली व्याकरण र अभिव्यक्ति, □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□म□□□ रामचन्द्र र अन्य (□□□□), □□□□□□ □□□□□ , □□□□□□□□ □□□□□□□□ प्र□□□□ □

□□□□ ,खगेन्द्रप्रसाद (□□□□) , नेपाली प्रकृति प्रत्यय कोष, □□□□□□□□ विद्यार्थी पुस्तक भण्डार □

□□□, □□□□□□□ (□□□□) , र खगेन्द्रप्रसा□ □□□□ (□□□□), □□□ □□□□, □□□□□□□□ □□□□ प्र□□□□ □

□□□ ,□□न्□□□□□ (□□□स□.□□□□), □□□□□ □ब□□□□□, □□□□□□□□ □□.□□. प्र□□□□ □

□प्र□□□□□ □□□□त्र □□□□

□□□□□, □□□□□□ (□□□□), □क्ष□ □□□ □□□□□ □□ठ्य□स□□ □□ □□□ □□□□□□ प्रयुक्त शब्दभण्डार को अध्ययन , काठमाडौः अप्रकाशित शोधप्रबन्ध ।

□ट्ट□□□ □□□प्र□□□ (□□□□), □रु□- □□□□ □व्य□□व्य□□ प्रयुक्त शब्दहरूको आबृती र तत्सम शब्दको अथ, f□f□□□, □□□□□□□□ अप्रकाशित शोधप्रबन्ध ।